

FOAIA POPORULUI

Apare în fiecare Duminică

Cea mai veche foaie politică-poporală înființată la anul 1892 de partidul național român

Sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI: Pe un an 16 coroane Pe o jumătate de an 8 coroane Pe un pătrar de an 4 coroane Abonamentele se fac la Administrația foii.	Redacția și Administrația: Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 12 (lângă postă) Telefon Nr. 146. Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«.	INSERATE se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI (strada Măcelarilor Nr. 12). Un șir petit primadată 60 bani, a doua-oraă 50 bani, a treia-oraă 40 bani.
--	---	---

Cu toții una, frați Români!

Trebue să mobilizăm, ca să scăpăm pe frații asupriți!

Foc și sabie asupra satelor românești neocupate de armata română. — Jefuiri și omoruri. — Populația română îngrozită de furia ungurească deslănțuită, trăește prin munți. — Ticătoșiile bandelor guvernului maghiar nu mai cunosc margini.

Două mari adunări populare de protestare în Sibiu. — La arme!

Sosirea în Sibiu a colonelului Trousson trimisul generalului francez Foch.

La Șiria!

La Șiria bogată, barbarii varsă sânge!
 Sărman Bihor, de groază nici nu 'ndrăznește-a plânge!
 Priu codrii 'n viziune, ascuns stă Salăgeanul!
 Calăii și-au pus gândul să ne stârpească neamul!

Plâng plaiurile noastre de jalea-acestor frați,
 Pe unde dorobanțul, venit peste Carpați,
 Nu și-a rotit privirea de bun străjuitor
 Al graiului și-al legii. Frațanii noștrii mor!

Pe unde trece horda barbarilor săcui,
 De-al fraților cald sânge și corbii sunt sătui;
 Iar negrele morminte se 'nșirue tăcute,
 Vâlcelele și codrii de greaua jale-s mute.

Români! Avem o lege, un Dumnezeu și-o moarte,
 Trecutul ne e martor, noi le iubim pe toate;
 Vrem să ținem o lege, și Dumnezeu ne ierte,
 Mai bin' murim cu toții în lupte sfinte, drepte,

Decât să mai știm frații, că mor nevinovați,
 De hordele păgâne loviți și masacrați!
 La arme de îngrabă! La arme, frați Români!
 Să ne păzim avutul, căleat azi de păgâni!

La arme, căci hotarul ne e stropit cu sânge!
 Și inima svâcnește, iar pumnul ni-se strânge,
 Furtuna e aproape, păgânul stă la pândă,
 E demn de răzbunare, e vrednic de osândă.

Români! E ziua mare, e ziua de-a alege:
 Vrem să trăim cu toții, sau să murim c'o lege.
 Român supus la altul, noi nu mai vrem să fie!
 Mai bine 'n groapa neagră, decât iar în robie!

Cu sufletul îngrozit de durere și cu pumnii înțeleștați de ură privim huișăciți la fărâdelegile și barbariile săvârșite de Unguri prin satele românești din ținuturile neocupate încă de armata română. Ne vine să plângem cu lacrimi de sânge și ne vine să blestemăm firea noastră atât de blajină și de iertătoare.

O, ce frumos și ce nobil este cuvântul *iertare*. Dar a vedea zi de zi frații tăi trași în sulitele fiarelor de Unguri, îngropați de vii, arși pe rug și batjocoriți în cel mai neomenos mod; a vedea fecioare necinstite de bestiiile cu chip omenesc și femeile schingiuite, asta nu mai e iertare, ci *lașitate*.

Munții și pădurile gem de bătrâni, de femei și de copii, cari au avut norocul să scape de furia maghiară. Fiarăle codrului sunt cu mult mai mihoase decât bestiiile de Unguri. Dar acolo îi amenință primejdia foamei și a frigului. Pruncul moare la sinul mamei, care e cuprinsă în ghiarele nebuniei de durere. Bătrânii plângând aruncă blesteme pe capul bandiților ticăloși, iar femeile și copiii sunt amorțiți de foame și de frig.

Martor ne ești Doamne și martor ne este întreagă lumea cultă, că răbdarea noastră a mers peste hotarele ei. A mai răbda și de aci înainte e rușine și lașitate. Nemișc ar fi acela, care văzându-și părinții și frații batjocoriți și necinstiți de mâinile pângăritoare ale salbaticilor maghiari ar mai sta și de aci înainte cu mâinile în sân!

La arme! Strigați din adâncul plămânilor să răsunе codrii și văile și să se cutremure adâncurile, căci vreme! nu mai avem de pierdut!

Orice clipă pierdută și orice șovăială ne costă noui și noui valuri de sânge românesc nevinovat.

Dăm aci unele dintre salbătăciile ungurești săvârșite mai în timpul din urmă:

Măcelul dela Şiria.

După ştirile sosite până acum din partea locului, îndeosebi la ziarul „Renaşterea Română”, al cărui director, dl Victor Hotăran, e de acolo, sălbătăciile Ungurilor s'au petrecut în modul următor:

Vineri în 21 Februarie n. pela 3 ore după amiază a sosit la Şiria un tren panterat (în fier) cu un batalion de trupe ungureşti republicane, având 4 tunuri şi 20 maşini de puşcat. După ce au aşezat tunurile gata de puşcat, iar stradele le-au curăţit de lume prin împuşcături din maşini şi puşti, trupele sub comanda prim-preforelui Hanto au intrat în sat. Ajunşi la primărie, au prins pe comisarul poporului, dl avocat Hotăran, pe care l-au provocat să le dea oficiul. Văzându-se dl Hotăran încunjurat de atâta armată a declarat, că se supune puterii armate. Cu toate acestea domnia sa a fost deţinut şi târât la trenul panterat, unde meru l-au bătut cu patul puştilor. În faţa acestor stări gardişii români, deşi puşini la număr, s'au împotrivit cu tărie, iar la urmă luptând s'au retras spre dealuri.

Ungurii s'au năpustit după aceea asupra casei comisarului Hotăran, unde au găsit uşile încuiate, astfel că au intrat înăuntrul pe ferestre. În curând după aceea s'a auzit o puşcătură, apoi ţipetele de durere ale unei femei, iar după aceea încă patru puşcături. Ungurii împuşcase întâi pe doamna Hotăran, apoi pe feciorul George l'au rănit în patru locuri, prefăcându-se la urmă, că vreau să-l ducă la primărie să-i lege rănille. Pe drum însă l'au omorât prin două noi puşcături.

După săvârşirea acestor fapte barbare, Ungurii rabişti au început un adevărat măcel în sat. Jafuri, omoruri şi furturi, unul mai groaznic ca altul. Peste 60 de femei şi ţărani au fost omorâţi, iar alţii mulţi răniţi.

Cum istoriseşte un ţăran cele petrecute la Şiria?

Despre cruzimile sălbaticilor Unguri, ţăranul Nicolae Lăzărescu din Şiria povesteşte următoarele anănunte:

Mercuri în 19 Februarie n. fruntaşii din Şiria au ţinut o consfătuire, la care a luat parte şi comisarul nostru Hotăran. Eră vorbă să luăm măsuri de apărare contra atacului, pe care ni-l anunţase spionii noştri, că se plănueşte contra noastră. Astfel am hotărât să mergem la Arad, ca să cerem scutul şi ajutorul Francezilor.

Fiind încrezut de solie, eu Joi dimineaţa am plecat la Arad. Aci m'am dus la Consiliul naţional român, unde am spus dlui Dr. Marşieu toate cele întâmplate la noi. Dl Marşieu a declarat, că are asigurare dela guvernul maghiar şi dela comandamentul francez, că gardele din Şiria, Radna şi Chişineu fiind bine organizate şi disciplinate, nu vor fi desarmate.

Eu am plecat cu electricul la 12 şi jumătate după amiază către Şiria. Ajungând la Şiria am părăsit trenul la staţia înaintea bisericii gr.-cat., unde mă aşteptă deja fiul meu cu vestea, că dna Hotăran şi feciorul ei George au fost omorâţi, iar pe comisarul Hotăran l'au bătut şi târât pe trenul panterat. Mi-a mai spus băiatul meu, că patru Unguri însetoşaţi de sângele vărsat în partea de nord a comunei, înainte cu trei minute au plecat spre casa noastră din vecini, căutând să

mă omoare şi pe mine. Bagseamă toţi oamenii mai de seamă din Şiria au fost condamnaţi la moarte.

Depărtându-mă de băiat şi scăpând din gura morţii am părăsit comuna adânc mâhnit şi îngrijorat de soarta familiei mele şi a poporului.

Refugiat pe deal am văzut apoi cum soldaţii unguri, între cari şi batalionul 28 de vânători, s'au strecurat de pe dealuri, au năvălit de prin câmpii şi au umplut întreg satul... Ici-colea se auziau împuşcături, pe alocurea se ridică fum, iar eu am plecat îndurerat spre Soboteli, unde trecând Murăşul, după oboseli de 3 zile am ajuns la Sibiu.

Ce mai spun alţii?

Petru Bujilă, sergent voluntar din Şiria, a făcut următoarea declaraţie: Pe comisarul poporului Hotăran, Ungurii l'au prins şi judecat în batjocoră. Pe doamna Hotăran şi fiul ei Gheorghe i-au omorât. După aceea n'au mai lăsat pe nimenea în casă, de unde Ungurii au furat tot ce au găsit. La înmormântare a luat parte numai preotul satului şi ţăranii. Ungurii strâng de pe la Români toate bucatele.

Farmacistul Emil Negru spune următoarele asupra barbarilor ungureşti:

Am fost învinovăţit că agit contra Ungurilor. Marţi în 18 Februarie n. a venit la mine o patrulă maghiară, care m'a deţinut împreună cu oficiantul Tătaru. Pe noapte am fost bătuti şi chinuţi. Eu am fost trântit la pământ şi călcat cu picioarele. Dimineaţa am fost duşi prin oraş cu baioneta în urletele patrulei de „trădători de patrie”. Pe drum căpitanul Fischer, comandantul gării din Arad, i-a îndemnat să ne străpungă cu baioneta. Pe mine m'au ameninţat, că nu voi mai ajunge în Seghedin, că-mi vor scoate unghiile, îmi vor tăia degetele şi cu un fier ars îmi vor scoate ochii, apoi aşa ciuntit mă vor arunca în Tisa, iar ei întorcându-se vor spune, că am voit să fug din tren şi de aceea m'au împuşcat. Scăparea mea o datorese dlui avocat Marşieu, care s'a întrepus pentru mine la Francezi.

Mişeliile Ungurilor sunt nenumărate. De când au intrat în Borosşebes au început a devastă. Pe dl Pugna l'au rănit şi numai după intervenţia Francezilor a scăpat familia cu viaţa. Pe fratele meu Octavian Negru l'au dus până la Gura-Honţ, de unde l'au lăsat.

Pe dl avocat şi comisar al poporului Hotăran aud, că îl chinutesc grozav. Zilnic îi fac răni şi apoi îi bagă sare în ele, iar după aceea le coasă.

Ce-au făcut Ungurii în Halmagiu?

Bande de-ale guvernului maghiar au pătruns în 16 Februarie n. în Halmagiu. A venit un așa numit batalion din regimentul 33, cu un tren panterat (în fier). Așa au pătruns în comună, unde lucrul cel dintăiu le-a fost, că au întrebat de preotul şi învăţătorul din loc, pe cari voiau să-i omoare. Dar nu i-a găsit, fiindcă aceştia fugise de cu bună vreme.

Văzând aceasta, sălbaticii maghiari au pătruns într-o casă, unde tocmai se serbă o nuntă. Aci au omorât pe mama miresei. Mergând mai departe şi întâlnind pe strada un Român, de care ştiau că-i membru al gardei naţionale, l-au împuşcat fără nici un motiv.

După aceea s'au pus pe jaf şi furturi

în comună. Din casa preotului şi a învăţătorului au furat toate hainele şi tot ce au găsit de-ale mâncării, apoi au luat drumul spre satele din jurul Halmagiului.

Prima adunare poporală în Sibiu

s'a ţinut Marţia trecută, la 10 ore înainte de amiază, în Piaţa mare, fiind convocată sub impresia primelor ştiri sosite dela Şiria, unde, așa să vede, Ungurii își fac de cap.

Adunarea a fost convocată de mai mulţi Români din Sibiu, în frunte cu dl asesor consistorial Nicolae Ivan, care a prezidat adunarea.

Vorbirea dlui Nic. Ivan.

În vorbirea sa, dl Ivan a spus între altele următoarele: Nimenea dintre concuitorii noştri de altă limbă nu e jignit aici la noi, câtă vreme fraţii noştri de dincolo de linia demarcaţională (linia pe care nu o poate trece armata română) sunt ucişi şi schingiuiţi de Unguri. Cu ultima energie protestăm în faţa lumii contra acestor masacre şi cerem Consiliului dirigent să mijlocească la aliaţii noştri francezi, ca pământul întreg locuit de Români să nu mai rămână sub stăpânire barbară.

Dacă glasul nostru nu va fi ascultat, să pornim cu toţii la oaste, preoţii cu crucea în frunte, cu mic cu mare, ca să dovedim că ştim nu numai să ne însufleţim, dar să şi murim pentru idealul nostru (mulţimea strigă: cerem mobilizare!)

Ce spune dl Vuia?

După dl asesor Ivan a urmat la cuvânt dl Iuliu Vuia, preşedintele congresului învăţătorilor, cari din congres pornise cu toţii la adunare în cântece naţionale. Vorbitorul spune, că sângele vărsat cere răzbunare şi aminteşte, că mulţi dintre învăţători au venit de-acolo (din Bănat), unde azi e valea plângerii neamului nostru. Dacă după cele petrecute, am mai sta cu mâinile în sân, atunci ne-am arăta oameni netrebnişi şi oameni de nimica. Să punem mâna pe armă şi ori facem o Românie mare şi frumoasă, ori un negru mormânt. Ori trăim cu demnitate ori pierim.

Vorbeşte dl prefect Comşa.

Urmează la cuvânt prefectul judeţului Sibiu, dl Dr. Nicolae Comşa, care aminteşte, că azi ţinem aici prima adunare liberă. Şi e mare deosebire între timpul când eram sub enută şi acum când suntem în libertate. De altcum nu este o jertfă din partea noastră, când trebuie să sărim în ajutorul celor de un sânge, ucişi de Unguri, ci este o sfântă datorie! (Voci: La arme! Cerem mobilizare generală!)

Cuvintele dlui Eugen Goga.

Sfârşind dl Comşa, se dă cuvântul dlui Eugen Goga, fratele poetului, care spune între altele: Ne omoară copiii, ne schingiuesc femeile, ne împuşcă bărbaţii prin ţinuturile neocupate de armata română. Cu toate acestea Ungurii se preumblă nesupăraţi şi liberi printre noi, sub scutul baionetei româneşti, care-i ocroteşte şi pe ei. Dar toate au o margine! Nu ştim, dacă fărâdelegile Ungurilor au ajuns la urechile aliaţilor noştri. Ştim numai, că dela eliberarea lor ne opreşte o poruncă dela Paris, pe care însă trebuie să o schimbăm (adecă să trecem linia demarcaţională).

Hotărîrea adunării.

La urmă dl Goga prezintă adunării o rezoluțiune (hotărîre), pe care adunarea o primește unanim și prin care se cere trecerea liniei demarcaționale, ca astfel să scăpăm pe frații noștri de sub cnută ungurească și sârbească.

După acestea dl Ivan închide adunarea, anunțând, că Joi acum vine la Sibiiu un trimis al armatei franceze, din care pri-lej se va mai ține o adunare.

Sfârșindu-se adunarea, mulțimea cu drapele în frunte, pornește spre locuința generalului Moșoiu, căruia dl Ivan îi aduce la cunoștință hotărîrea luată.

Foarte mișcat răspunde generalul Moșoiu, spunând că armata își va face datoria, cu atât mai vărtos, cu cât e sprijinită de popor. Armata nu va mai suferi să fie batjocorită Români.

Manifestația pe stradele Sibiului.

Dela liceul de stat (unde sunt cancelariile comandamentului), mulțimea a pornit în jos pe strada Pintenului și s'a întors pe strada Orezului, dorind a manifesta în fața redacției dela „Renașterea Română“, ca semn de simpatie și de durere pentru dl Hotăran, cel atât de greu cercat de soarte în aceste zile.

Mulțimea s'a îndreptat apoi pe strada Cizmădiei către Ministerul de Interne (la fostă locuință a comandantului de corp din strada Șevis), unde dl Dr. Constantin Bucșan a adus la cunoștința dlui ministru-președinte Dr. Iuliu Maniu, că poporul românesc vere trecerea liniei demarcaționale și mutarea ei dincolo de ținuturile locuite de Români.

Dl Dr. Maniu, eșind afară, declară, că va lucra într'acolo, ca dorințele poporului să fie împlinite.

De aci mulțimea s'a împrăștiat în liniște. Numai un grup mai mic a luat-o spre unele locuințe de-ale cetățenilor maghiari. Astfel într'un loc în strada Măcelarilor au scos afară un steag maghiar, pe care l'au rupt total în stradă. Acelaș lucru au făcut cu un steag din casina maghiară, pe care încă l'au ars afară.

Sosirea colonelului francez Trousson în Sibiiu.

Miercuri noaptea spre Joi, la orele 2, a sosit colonelul francez Trousson în Sibiiu, cu tren special dinspre Copșa mică. La gară a fost întâmpinat de colonelul Maxim, maiorul Boerescu și locotenentul Popescu din armata română. O grupă de învățători în număr de aproape o sută l'au primit cu urale de Vive la France și Trăiască Franța. Când colonelul s'a urcat în automobil, învățătorii au cântat „Deșteaptă-te Române“. Aflând colonelul francez cine sunt întimpinătorii, și-a arătat iubirea și stima prin salutări simțitoare.

A doua adunare poporală în Sibiiu

a fost conchemată pe Joi înainte de amiază la orele 10. S'a ținut tot în Piața mare, luând parte mli de Români din Sibiiu și jur.

Deschiderea adunării.

La început muzica militară a cântat „Deșteaptă-te Române“, iar după aceea domnul asesor consistorial, Nicolae Ivan, prin o pătrunzătoare vorbire a deschis adunarea, spunând între altele următoarele:

Iubit popor! Fraților!

V'am rugat să ne întrunim din nou, ca să ne împlinim o dorință sfântă, aducând Franței omagiile poporului român din Ardeal și de pretutindena. Soră noastră cea mai mare, mai tare și mai puternică, înainte mergătoarea civilizației este țara luminei, țara libertăților, țara culturai, țara care a dat lumii cei mai mari bărbați, între cari în timpul din urmă pe generalul Foch, zdrobitorul năpraznicelor armate germane.

Franța este țara, care a sprijinit totdeauna speranțele poporului român, țara fără al cărei ajutor puternic pe harta (mapa) Europei nu s'ar fi putut închea la 1859 un stat român dunărean, un stat ai cărui cetățeni ne mândrim a fi azi și noi cei din Ardealul robit, Ardealul udat de veacuri cu sângele și lacrimile străbunilor noștri.

Pentru această țară nobilă, pentru Franța, nu putem avea decât cel mai sincer devotament, cea mai neclintită dragoste, cea mai înaltă datorință de a întreține legături frățești pe teren cultural și economic și a legă cu ea alianță sfântă, pecetluită cu sângele luptătorilor noștri dela porțile Verdunului, alianță pe care nici porțile iadului să nu o poată desface.

Această mărturisire sfântă o facem azi pentru vecie, mai ales azi, când trimisul generalului Foch, Dl colonel Trousson a venit să vadă cu ochii proprii grămada de scrum dela Jurcuța (Josikafalva), unde ne-au ars de vii frați de-ai noștri, să vadă sălbătăciile dela Ciucea, să vadă cruzimile mai proaspete dela Siria, să vadă bașibozucile dela Bratca și Lăpușul unguresc, Șebeșul mic și din alte localități, de unde străbate glas de durere și strigăt după ajutor.

Convins din propria vedere de suferințele și chinurile, la cari este poporul nostru supus, știm că va pune cavânt hotărîtor pentru poporul nostru și ne va scoate de sub tirania seculară, ca să putem ocupa în temeiul principiilor (planurilor) marelui Wilson, în temeiul contractului dela 4/17 August 1916 întreg pământul locuit de Români, ce ni-se cuvine după legile lumesti și după legile dumnezeesti, să intrupăm unitatea tuturor Românilor, pentru care s'a vărsat atâta sânge românesc — și acum rabdă foame poporul din țara cea mai bogată, stoarsă de armatele dușmane.

Trăim clipe mari, acum ori nici odată, trebuie să ne ridicăm, să cerem pentru popor și armată dreptul și putința de a ne apăra pe frații noștri amenințați cu estirparea din partea bandelor bolșevice organizate și plătite de guvernul unguresc!

Această cerere dreaptă o vom prezenta înaintea Dlui colonel francez Trousson. Vă rog deci, că înainte de a ne prezenta în fața acestui distins fiu al Franței să primiți următoarea

Hotărîre:

Noi cetățenii județului Sibiui, intruniți azi, credem în marea noastră soră Franța, ca în cea mai nobilă și mai puternică ocrotitoare a poporului nostru, acum în timpurile de grea cumpănă.

Aici, în acest colț latin de pământ din orientul Europei, hărțuiți mereu de vitregia vremii am slujit și slujim totdeauna cu munca, cu viața și sângele nostru civilizația, în fruntea căreia stă cu atâta strălucire de veacuri poporul francez.

Noi vrem să slujim și mai departe această civilizație. Pentru acest scop trebuie însă, ca și cea mai mică frântură a neamului nostru să fie alipită la România.

Suntem în speranță și convinși, că Franța nu va mai suferi, ca jumătate dintre Români subjugată până astăzi să mai rămână sub jug străin, fie sârbesc, fie unguresc. De aceea ne va sprijini în cererea noastră de-a primi dreptul, ca armata română să poată trece linia demarcațională.

După primirea rezoluției s'a propus și ales o delegație de 12 bărbați, care să se prezinte în persoană dlui colonel și să-i talmăcească dorințele adunării. În delegație a fost aleși următorii: Prefectul Dr. N. Comșa, Nic. Ivan, Andreiu Bârseanu, Eugen Goga, Const. Nedelcu și țacanii Irimie Dancășiu (Rășinari), Nicolae Simțion (Sibiiu), Oprea Tănase (Poplaca), George Stăncasă (Gusterița) și Nicolae Imbăruș.

Manifestația pe stradă.

În sunetul muzicii mulțimea a pornit apoi spre locuința colonelului francez. Aci au ieșit afară și dnii Dr. Iuliu Maniu, generalii Moșoiu și Panaitescu etc., iar în mijloc stătea trimisul Franței, colonelul Trousson. Eră o priveliște foarte frumoasă: Muzica cântă imnul francez Marsilieza, iar mulțimea aplaudă cu capetele descoperite.

Prezentarea delegației.

A vorbit dl Andreiu Bârseanu, foarte frumos, ca totdeauna, rugând pe dl colonel, ca el să sprijinească la generalul Foch cererea Românilor.

Răspunde colonelul Trousson, care, între altele a spus următoarele: Sunt mișcat de cuvintele frumoase, ce le-ați spus la adresa Franței. Știu că sunteți amărâți de cele ce fac Ungurii. Guvernele Antantei nu erau încă informate asupra acestor abuzuri și de aceea am fost trimis ca de comandant al armatei din Orient generalul Franchet d'Esperey, ca făcând cercetări la fața locului să propun măsurile necesare pentru ordine pretutindena. Cât privește Banatul, conform unei înțelegeri cu guvernul sârbesc, trupele sârbești se retrag afară de colțul de vest, și Banatul va fi ocupat de trupe franceze.

Eu îmi voi da toată silința să propun generalului Franchet d'Esperey măsurile cele mai potrivite. Dar eu nu sunt chemat să iau singur vr'o hotărîre, eu nu pot decât să fac propuneri. Și voi propune ca trupele maghiare să se retragă într'o măsură oarecare, să se numească o zonă (graniță) între cele două armate și ca generalii unguri să fie făcuți răspunzători pentru crimele ce s'ar mai întâmplă.

Voi propune de-asemena marelui șfat de războiu al aliaților numirea unei noi linii demarcaționale, care și dacă nu va fi ca linia etnografică (după locuitori), totuși se va apropia de ea. Întăiu însă trebuie să mă duc să ascult și pe Unguri. În orice caz însă pot să vă asigur, că toată dragostea mea e pe partea Dvoastră, a Românilor.

Cuvintele colonelului francez au fost talmăcite poporului din partea dlui Bârseanu.

Alte deputațiuni.

Învățătorii au cântat Marsilieza, iar după aceea dl Vuia (dela Caransebeș) a condus în fața generalului o delegație a învățătorilor. S'a mai prezentat și o delegație a refugiaților din diferite părți.

La această adunare a luat parte mii de oameni. Au fost reprezentate toate comunele, între cari mai mulți au fost din Ocna Sibiului, Rășinari, Veștem, Turnișor Gusterița, Mohu, Orlat, Poplaca, Bungarci, și alte multe comune din jur.

„Ce-l cu împărțirea pământului?”

„Glasul unui vechiu plugar.”

Sub titlul acesta a apărut în »Unirea Poporului» Nr. 3 un articol al Dlui Ioan F. Negruțiu.

„Timpul trece, primăvara e aici, sămânături de toamnă avem puține și slabe. Nu-l iertat să pierdem timpul cel scump. Ci să ne apucăm de muncă, cu voie și cu dragoste curată, că atunci Dumnezeu ne va binecuvânta osteneala și munca noastră cinstită, va da rod îmbelșugat.”

Așa glăsuște „un vechiu plugar.”

O, Doamne, cu câtă dragoste s'ar apucă plugarii noștri de lucru, dar n'au unde! Mai departe zice »vechiul plugar»:

„Cei rămași acasă — unde puteți numai Vă întovărășiți, și vă luați pe anul acesta în arândă moșia sau moșiile de pe hotarul comunei voastre ori din vecinătate. Faceți contract în toată forma cu proprietarul moșiei”.

Noi ceice am făcut experiențe dureroase în privința aceasta, cu drept cuvânt vă întrebăm, că: Cine e »proprietar»? Întrebarea aceasta e cam zadarnică, dar reală.

Noi suntem tocmai acei fericiți muritori, cari bucurosi am fi esarândat o moșie „blăjenească”, care e pe hotarul nostru. Dar nu știm cine-i proprietarul! Cu arândatorul nu putem vorbi, »că nu-i stăpân», locuitorul stăpânirii ne îndrumază de unde am plecat. Fiecare să provoacă la „condițiile” din contract, iar bietul țaran, sub a cărui picior arde pământul de nerăbdare, pentru lucrul de primăvară, — care s'ar putea începe azi-mâine, îndeosebi după mersul timpului favorabil, — e trimis dela Ana la Caiafa.

Nu putem susținea, că moșia aceasta nu s'ar putea lua în arândă cu nici un preț. Să poate! Dar cum? Cu preț nu tocmai înzăcit, dar întrăit la tot cazul.

Acești arândatori, cari în urma împrejurărilor de tot favorabile pentru dânșii, au făcut părale frumoase, — odinioară și de ei nevisate, — nu sunt mulțumiți cu atâta. Tot mai vreau. Când vor zice: „Destul Doamne!”

Condițiile din contractele încheiate între proprietari de moșii și arândatori azi-mâine nu mai pot forma nici o piedecă.

Când e vorba de împărțirea moșiilor: Cine mai ține seamă de »sămânături de toamnă, primăvară, atâtea și atâtea sute de jugăre?» Acestea cad de sine, după ce un arândator nu predă acea moșie unui altuia, între aceleaș împrejurări.

Piedeci nu sunt! Numai bunăvoință trebuie.

Dacă s'ar întrebă, că: Un arândator în decursul războiului cum și-a lucrat moșia? va răspunde: »Cu oameni siliți de baionete.»

Trecând lumea veche: Cine va mai lucra unui arândator, ca odată? Nimenea!

Iată că nici arândatorul nu satisface condițiilor.

Observarea, că: Dacă nu-mi vor lucra moșia lucrătorii de mai înainte, o folosesc de pășunat, — e foarte greșită. Doar pentru

statul nostru național nu e tot atâta, că un pământ bun și roditor să lucră ori rămâne părăginit. Ținta trebuie să ne fie: tot pământul să se lucre!

De ce să se folosească pământul de pășunat? Și de ce numai un om să-l folosească? Iar alții carl voese a munci să peie, cu vite cu tot!

Domnule Negruțiu! Dumniata ești mai mult chemat a lămuri aceste chestiuni la proprietarul moșiilor »blăjenești». Acesta să pue la dispoziția țăranilor dornici de lucru pământurile sale de »săci și săci de nui de jugăre, cu preț convenabil, ori chiar cu prețul azi esarândate.

Atunci »glasul unui vechiu plugar» n'a răsunat în zadar, și țăranii noștri cu »răbdare și încredere deplină în frunțașii» lor își vor fi cu adevărat mulțumitori.

Cunoscător.

Se mișcă tinerimea!

Tinerimea studioasă din Sibliu la Domnul Iuliu Maniu.

Tinerimea studioasă din Sibliu s'a înfățișat la 25 Februarie n. la președintele Consiliului de Miniștri, dl Dr. Iuliu Maniu, pentru de-a protesta împotriva atrocităților (sălbăciilor) săvârșite de Unguri și de a cere să ia de urgență cele mai energice măsuri, ca bandele nedisciplinate ungurești, cari cutreeră ținuturile locuite de Români, prădând și omorând, să fie împrăștiate și nimicite.

Dl prim-ministru Iuliu Maniu a primit deputațiunea studențimei, care i-a prezentat un protest și le-a făgăduit, că va face tot ce îi stă în putință pentru ca suferințelor îndurate de frații noștri dulci să li se pună capăt și cererile noastre naționale să fie îndeplinite în măsura cea mai largă. Iată protestul tinerimei:

PROTEST!

Subscriși, în numele tinerimei române, protestăm cu toată tăria sufletului nostru tinăr, curat și românesc, în contra atrocităților și sălbăciilor nemaipomenite, pe cari le săvârșesc bestiile eliberate, ale hoardelor sălbaticice venite din Azia. Părinții, mamele, surorile și frații noștri, sufăr pe nedreptul și mor moarte de martiriu nemaipomenit în istoria lumii până acum, fiind jertfe nevinovate ale acelei hoarde, cari pe nedreptul sute de ani au ținut subjugate toate popoarele vrednice de o soartă mai bună.

Cerem, ca din inteligența acestui neam să fie internați un număr corespunzător, care să fie ținuți ca chizeși, față de atrocitățile ce s'ar mai săvârși încă din partea sălbaticilor detronați.

Cerem, că de câte ori vor pieri ca jertfe române nevinovați, de atâtea ori, prin soarte, să se aleagă din cei internați un număr îndoit și să fie executați (condamnați) ca pedeapsă pentru ucișii noștri.

Cerem satisfacție pentru cei uciși până acum și cerem ca conducătorii noștri competenți să adune într'un mănunchiu toate atrocitățile săvârșite de acești sălbatici, iar după aceea să le prezinte lumii culte apusene, ca să vadă sub ce jug tiran a suferit poporul nostru o mie de ani.

Tinerimea studioasă din Sibliu.

De-ale școalelor.

Dela resortul cultelor și instrucțiunii publice primim următorul comunicat:

Luându-se în stăpânire școlile de stat maghiare de către Consiliul dirigent, s'a pornit îndată la naționalizarea școlilor cercetate de Români. În satele românești școlile de stat s'au romanizat în mare parte deja până acum. De asemenea oareșcare număr de școli civile dela orașe. S'au luat apoi măsuri pentru naționalizarea grădinișlor de copii. În ce privește naționalizarea învățământului secundar (în gimnaziu) deocamdată nu s'a putut face altceva decât s'a hotărât introducerea învățământului obligator al limbei românești pe seama tuturor elevilor români atât în școlile de stat cât și în cele confesionale străine. În acelaș timp elevii au fost dispenzați (eliberați) a învăța mai departe limba maghiară.

Un singur liceu (gimnaziu) de stat român s'a înființat până acum și anume în istoricul oraș al nostru Alba-Iulia. Liceul are deocamdată numai cursul inferior (4 clase) și s'a format din fosta școală de stat, la care s'au adăugat elevii veniți din gimnaziu ungurești din vecinătate. Liceul se numește „Mihai Viteazul”. Cursurile vor începe la 1 Februarie st. v. Sunt circa 200 elevi. Tot la Alba-Iulia se va deschide școala primară de stat „Avram Iancu”.

În vederea trebuințelor școalelor secundare românești, începând cu 1 Septembrie se anunță la resortul cultelor și instrucțiunii publice mulțime de profesori români cari au făcut servicii la școlile ungurești. Sunt nădejdi întemeiate, că la toamnă vom avea pentru școlile secundare personal de ajuns.

La 1 Martie st. v. se încep pe lângă liceul din Blaj și cel din Brașov cursurile pentru elevii de clasa VII și VIII. Cursul durează trei luni. În ce privește dispensarea (liberarea) dela armată a acestor elevi născuți în 1896, 1897 și 1898, contrar știrilor date de ziare, se vor face pașii necesari la forurile militare pentru ca elevii să-și poată termina studiile la cari au fost împiedecați din cauza războiului.

Profesorii Nicolae Sulică și Arseniu Vlaicu dela Brașov, cari în cursul războiului au avut o ținută detestabilă (foarte neromânească) din punct de vedere național, au fost opriți dela catedrele lor și s'a pornit cercetare disciplinară contra lor.

Amânându-se deschiderea universității din Cluj pe 7 (20) Martie se face cunoscut studenților că examenele și riguroazele se vor putea face și în timpul de până în 7 (20) Martie.

Resortul cultelor și instrucțiunii publice a pus la dispoziția Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român suma de 50.000 cor. pentru cumpărarea muzeului etnografic și de științele naturale a dlui Buda Adam dintr'o localitate de lângă Hunedoara.

Ministerul cultelor a făcut o adresă generalului Moșoiu, comandantul trupelor din Transilvania, prin care îl roagă să dispună (poruncească) ca soldații să fie conduși de ofițerii lor cel puțin odată la lună la biserică, în scopul de a se păstră legătura de până acum dintre popor și între instituțiile lui de educație.

Congresul învățătorilor.

Cobitori a rău prevesteau că congresul învățătorilor nu va reuși. Unii ziceau că nu vor lua mulți parte la ei, alții că învățătorii vor veni cu idei scâlciate. Se vorbeau câte și mai câte. A trebuit să sosească ziua Congresului, ca toți cobitorii și profetii mincinoși să tacă.

Învățătorimea română prin congresul ținut a dovedit cu vârf și îndesat, că dispune de forțele necesare pentru a lua sarcina grea pe umerii lor. Învățătorii au documentat cum nu se poate mai limpede, că nu sunt conduși de nici un gând ascuns.

Dragostea față de popor s'a văzut din toate hotărârile învățătorilor. Intreagă munca lor au consacrat-o numai pentru a căuta drumul, pe care se apuce școala română.

Ținem să amintim, că poporul nostru, a cărei instrucțiune e pusă în mâinile acestei învățătorimi, poate fi liniștit, că nu e pusă în mâni nevrednice.

În cele următoare dăm un raport mai lung asupra acestui prim congres din două motive: întâi, că între abonații noștri avem un număr foarte respectabil de învățători, al doilea, fiindcă dorim ca țărânimea noastră încă se știe cât mai bine cele ce se discută și hotărăște pentru școala românească. Credem deci, că cu toții deopotrivă, vor citi cu interes acest raport. Astfel dăm cuvântul dlui raportor dela congres.

Încă cu două-trei zile înainte de ziua congresului se vedeau venind dinspre gară cete de învățători. Li cunoșteai fără să și-o spună cineva, că sunt slujbașii aceia rău plătiți, dela cari neamul așteaptă muncă mare. De pe fețele lor zeteai însă o însuflețire, o convingere hotărâtă de-a pune carul instrucțiunii neamului pe ogașa drumului bun.

Cei însărcinați cu încartirarea alergau și osteneau pentru a face tot ce se poate în aceste zile, spre la-i așeză pentru odihna de noapte.

Învățătorii sosiți până Sâmbătă la amiază au ținut prima consfătuire pregătitoare în una din salele de învățământ dela școala din strada Orezului. Au fost de față la o sută învățători. Consfătuirea aceasta s'a continuat Duminică dimineața, cum și după amiază în sala Asociațiunii. Fiecare minut aducea noi și noi oameni. Sala Asociațiunii s'a dovedit prea mică chiar și pentru consfătuire, decum pentru congres.

În aceste sfătuiri s'a discutat și s'a pregătit terenul pentru ziua următoare, ziua cea mai mare a învățătorilor din țara de vecinică pomenire, din fosta Ungarie.

Ziua primă.

Luni dimineața.

Des de dimineață grupuri-grupuri de oameni străini se îndreaptă spre catedrală, unde se servește și cere ajutorul Sfântului Duh. Serviciul e slujit de arhimandritul Dr. Eusebiu Roșca. Răspunsurile le dă un cor alcătuit din învățători.

Prima ședință.

Sala județului și galeria sunt pline în adevăratul înțeles al cuvântului. Sunt de față la o mie de învățători și învățătoare, veniți de pe toate satele din ținuturile desrobite. Întâlniri de vechi prieteni, străngeri de mâni, salutări frățești.

Oaspeții.

Puternice urale isbucnesc când intră în sală dl ministru Vasile Goldiș cu părintele protopop Dr. Ioan Lupaș, secretarul general Dr. Onisifor Ghibu și secretarul Dr. Ioan Mateiu.

„Asociațiunea“ și „Uniunea profesorilor români“ sunt reprezentate prin dnii: președintele Andreiu Bârseanu, Ioan F. Negruțiu și Dr. Chețianu din Blaj, Dr. Bălan și Dr. Stan. Biserica gr.-or. e reprezentată prin arhimandritul Dr. Eusebiu Roșca, iar cea gr.-catolică prin protopopul Togan.

Mai sunt de față revizorul județului Sibiu, Dr. Ioan Stroia, părintele asesor Voileanu, Stefan Pop, profesor în Blaj și alții mulți, cari îmi scapă din vedere.

Frații din Bucovina și-au trimis salutul lor prin învățătorii Efr. Popescu și D. Gavrilescu, acest din urmă în frumos port național. Învățătorii cari fac parte din corpul voluntarilor români sunt reprezentați în număr de peste 200 prin o delegație sub conducerea dlui sublocotenent Ioan Netoțian.

Deschiderea congresului.

Congresul îl deschide dl Iuliu Vuia. În vorbirea de deschidere arată care e chibzura și rolul învățătorului în mijlocul poporului. Scoate la iveală starea tristă și mașteră a învățătorului în trecut și cătușele, cari au opăcit progresul școlii. Aduce mulțumiri armatei române, care a rupt aceste lanțuri. Descrie în cuvinte jalnice durerea Bănatului și a fraților din locurile neocupate. Voroirea dlui Vuia e răsplătită cu puternice aplauze.

Vorbirea dlui Goldiș.

După vorbirea de deschidere ia cuvântul dl ministru Goldiș, scuzând în primele cuvinte pe dl prim-ministru Dr. Iuliu Maniu, care e împiedecat a lua parte la congres.

Dl Goldiș salută învățătorimea cu cuvinte bine simțite, numindu-o cea mai luminată oaste, veghea satelor noastre și armata viitorului. Domniasa arată care e scopul școlii: Sabia de oțel să fie învinsă de sabia inimii. Adecă într'atâta să fie inimile de luminate, ca nici când oamenii să nu se mai gândească a-și răsbuna asupra altuia cu puterea. Dorește învățătorimei române puterea de a putea să-și facă datoria.

Prin discursul înțelept dl Goldiș a electricizat inimile pe lungă durată.

Salutul corporațiilor.

Arhimandritul Dr. Eusebiu Roșca salută congresul în numele bisericii, care încă își are partea sa la susținerea școlii până în prezent.

Dl Bârseanu președintele Asociațiunii, printr'o frumoasă vorbire arată cum Asociațiunea merge mână în mână cu școala. Aceeaș cultură, aceeaș credință și dragoste o propoveduese amândouă. Salută congresul și în numele Uniunii profesorilor români din Ardeal, Bănat și părțile românești ale Ungariei, al cărei președinte este.

În numele fraților colegi din Bucovina vorbește dl Gavrilescu. Dacă până acum a fost o graniță între noi la Bărgău, — zice domniasa, — astăzi ea nu mai este.

Să ne cercetăm mai des unii pe alții, să ne cunoaștem.

Telegramele.

Dl Vuia cetește telegramele sosite și anume: o delegație a învățătorilor din regatul vechiu salută congresul de pe drum (Brașov), unde așteaptă legătura trenului. Asemenea și destoinicul învățător Pompiliu Dan, fost oaspe al temnițelor ungurești vreme de patru ani, precum și Ioachim Pop din Feneșul-săsesc, care a fost împiedecat să vie la congres.

Alegerea biroului.

Congresul alege de președinte pe dl Iuliu Vuia; vicepreședinți pe dnii Dumitru Lăpădat, Macedon Linul, Romul Botezan și D. Popoviciu. Ca notari sunt aleși: Aurel Pinteș, Octavian Pop, George Andraș și Andreiu Pora.

Ziarele.

Din partea ziarelor încă s'au trimis reprezentanți și anume: „Patria“: Dr. V. Chereșteșiu; „Renașterea Română“: Vasile Șutu și George Dragoș; „Telegraful Român“ și „Gazeta Transilvaniei“: Constantin Iencica; „Foaia Poporului“: Petru O. Orășanu; „Dacia“ și „Universul“: Teodor A. Bogdan; „Unirea“: Traian Șuteu și Horea Botezan; „Oltul“: Octavian Pop și „Drapelul“: Valentin Sas.

Salutul Corpului Voluntarilor Români.

Corpul Voluntarilor Români salută congresul prin graiul sublocotenentului I. Netoțianu. Domniasa spune următoarele:

Dați-mi voie, ca în numele învățătorilor ofițeri din Corpul Voluntarilor Români al cărui reprezentant sunt, să salut primul congres învățătoresc, care azi nu se mai ține sub paza baionetei cutropitorilor, ci sub paza dreptății, egalității și a frățietății. Din cauza timpului înaintat vreau să spun numai câteva cuvinte.

Nu s'a amintit nimica, nicicând despre învățătorii ofițeri ai Corpului Voluntarilor români, dar nici nu trebuia, deoarece noi nu doream lauda și omagiile nimănui. Astăzi însă, când ne strângem rândurile noastre, pentru ca să arătăm lumii cine sunt dascălii Ardealului și ce au făcut ei pentru neamul românesc, să știe toți, că pe când unii au fost târați de barbarismul maghiar în temnițele cele mai întunecoase, iar alții au luat drumul pribegiei, — până atunci din peste cei 200 de învățători ofițeri transilvăneni, mulți au luat parte la luptele glorioase dela Mărășești, — ba unii și-au jertfit viața pentru împlinirea idealului național.

În numele acestora Vă declar solemn, că deși de aproape 5 ani nu am lăsat arma din mână, încă nu suntem obosiți, căci setea de răzbunare e mare, și vă jurăm, că nu vom lăsa-o până nu vom vedea liberați pe toți frații noștri, până când nu vom sdrobi cu desăvârșire pe dușman.

Vă rog însă fraților, ca până când noi vom sfâșiă bucați pe dușmanul extern, Dumneavoastră să căutați să aflați pe dușmanul intern — pe trădătorii neamului nostru, cari sunt de o mie de ori mai periculoși ca Ungurii, — și cari văzându-să în mijlocul nostru vreau să știricească totul, ca apoi să ne zădărnicească planurile noastre. Căci numai când vom înfige baioneta noastră în inima Ungurului, iar Dumneavoastră veți sdrobi capul trădătorilor,

numai atunci vom putea într'adevăr înapoi idealul nostru visat de decenii și vom putea scrie pe stindardul nostru: *Trăiască România mare!*

Telegrama Maiestății Sale Regelui.

Congresul trimite următoarea telegramă la București:

Maiestății Sale Regelui Ferdinand
București.

Învățătorii români din Dacia superioară întruniți în primul lor congres la Sibiu aduc omagiile și admirația lor primului rege al tuturor Românilor.

Conștii de misiunea noastră apostolică, vom jertfi sufletele noastre pentru mărirea patriei și întărirea dinastiei noastre.

Să trăiți Maiestate! Să trăiască Maiestatea Sa regina și augusta Voastră familie.

Să trăiască România întregită și în veci unită.

prezidentul *Iuliu Vuia*.

Raportul între școală, stat și biserică.

Trecându-se la desbaterea punctelor din program, dl George Dragoș citește lucrarea „Raportul între școală, stat și biserică”. Punctele principale din acest proiect sunt:

1. Școlile să fie statificate, adică susținute de stat.

2. Pentruca legătura între biserică și școală să se întărească, învățătorul să conducă pruncii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei răspunsurile liturgiei.

De învățarea religiei să se îngrijească Consistorul cum va afla mai bine. Învățătorul să nu fie obligat la aceasta.

3. Să se șteargă scaunele (eforiile școlare). De administrarea averii școlii să se îngrijească directorul școlii.

4. Supraveghierea învățământului o poate face numai revizorii școlari și oficialității lui.

5. Ca revizori și subrevizori să fie numiți numai profesori de pedagogie și învățători cari au servit cel puțin 10 ani.

6. Revizorii și subrevizorii să fie candidați de învățători și întăriți de ministru. Ei să nu poată fi depuși din slujbă decât numai prin judecată.

7. În fiecare județ să fie ales un sfat al învățătorilor pe lângă revizor, ca sfătuitor în afaceri mai însemnate.

8. În afacerile disciplinare să fie ales un for din învățători, care să judece, în primul rând în afaceri învățătorești. Aceste puncte au fost primite fără discuție de către congres, declarându-le de ale sale.

Reorganizarea învățământului primar.

Despre care referează Ion Pascu. După un viu schimb de păreri între învățători se hotărăște în următoarele.

Copiii să înceapă a merge la școală în etatea de 7 ani până sunt de 14 ani. Unui învățător să i se dea spre instruire 50 elevi. Școala de repetiție să se pună pe alte baze. Învățământul să fie gratuit și obligator pentru toți.

Să se provadă școlile cu toate cele de lipsă și fiecare școală să-și aibe bibliotecă sa. După ce copilul isprăvește școala de repetiție să fie condus mai departe de societatea tinerimii.

După o mai lungă discuție și mai multe explicații congresul primește propunerile făcute.

Banchetul.

Sala dela Unicum e plină. Au putut lua parte numai 400 învățători. Ceealți, vr'o șase sute, cu durere, au trebuit să-și ia prânzul răslețiti în oraș. La o masă sed dl ministru Goldiș, dnii Dr. Ioan Lupaș, Dr. O. Ghibu, Dr. I. Mateiu și alți fruntași alătura cu învățătorii. Insuflețirea e mare. Se discută, se spun toate.

Cel dintâu se scoală căruntul Vuia. Inchină pentru Regele Românilor. Cei de față în semn de supunere ascultă în picioare. Mai vorbește dl Codrea în termeni adânci pentru dl ministru. Vorbirea dlui ministru însă ne cucerește sufletele ca o muzică plăcută. „Mă simt fericit, — zice Domniasa, — că pot ca Ministru român să sed la masă cu învățătorii români”.

Intrarea în sală a învățătorilor din fostul regat, e întâmpinată cu urale puternice. Unul dintre dânsii, în semn de bucurie, bucuria întâlnirii, aruncă pălăria în sus, după obiceiul vechiu.

Vorbește directorul Frățilă despre suferințele din trecut. Aduce mulțumite și laudă generalului Moșoiu și armatei române. La amintirea armatei, publicul se scoală în picioare.

Răspunde colonelul Maxim. Dacă armata română a rămas neatinsă de ideile anarhice și dacă e ea așa de insuflețită pentru înapoierea idealului nostru, vrednicia o au învățătorii, cari au știut să insufle duh de viață în armată.

Directorul Lăpădat închină pentru armonia între preot și învățător. — Dr. Ghibu ne poartă cu vorbirea dânsului spre locurile scumpe din Bucovina și Basarabia.

Dr. Lupaș ne duce înapoi cu dibăcia istoriografului iscusit, arătând străduințele din trecut a bisericii pentru a-și ocroti școlile.

Șirul toastelor îl încheie Alexandru Pop dela Gherla. — Un „Deșteaptă-te Române” însuflețitor și ne ridicăm spre a ne apuca de munca întreruptă.

Pregătirea și recrutarea învățătorilor.

Despre tema aceasta Traian Șuteu a scris și cetit o lucrare foarte bine pregătită. Dacă e adevărat, că învățătorul e școala, apoi el trebuie să și aibe pregătirea de lipsă pentru aceasta. Dacă în trecut nu s'a putut, propune să se facă în viitor și anume: Deocamdată să fie pregătiți tot ca până acum învățătorii, dar treptat să fie primiți în pedagogie numai cu 8 clase gimnaziale. Pentru aceștia cursul pedagogic să fie numai de 2 ani.

Băeților buni să li se dea după isprăvirea pedagogiei ajutoare, ca să poată studia universitatea.

Congresul primește fără nici o modificare propunerile raportorului.

Biblioteci.

Pentru ca să se poată mai ușor înființa biblioteci lângă fiecare școală Romul Simu propune ca Asociația învățătorilor să intre în legătură cu Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român și să întemeieze câte-o agentură a Astrei.

Tot pentru înființarea de biblioteci stăruie și Iosif Stanca.

Amândouă propunerile s'au primit.

O deputație la colonelul francez.

Fiind președintele Vuia ales să conducă o deputație de învățători din locurile neocupate, înaintea unui colonel francez, prezidează vicepreședintele D. Lăpădat.

Prelucrarea planului de învățământ.

În jurul acestui proiect s'a încins con mai lungă discuție. Iau parte la discuție mai mulți membri.

Iau parte la discuția planului de învățământ: Stanca, Netoțian, Caliman, Pop, Codrea, Dumitrescu și alții.

Stanca, Netoțian, Caliman, Pop, Codrea, Dumitrescu și referentul Șerban Șerban dau lămuriri și fac propuneri de întregire.

Discuția se amână pe ședința viitoare, fiind timpul de-a merge la adunarea populară.

Deputația reîntoarsă dela colonelul francez raportează congresului, că au fost primiți cu dragoste și li s'au promis, că dorințele Românilor vor fi luate în considerare.

Prefectul județului.

Dl Dr. Comșia, prefectul județului, intră în sală, aducând la cunoștința învățătorilor începerea adunării populare. Președintele Vuia îl bineventează. Răspunde Dr. Comșia spunând: Voi sunteți adevărați martiri. Pe voi de două părți v'au lovit. Deoparte dușmanul de veacuri, de altă parte nepăsarea noastră.

Vorbirea prefectului e primită cu aplauze.

Sosind delegația dela colonelul francez, opt sute de învățători și învățătoare în rânduri de patru, cu steaguri în frunze, cântând Deșteaptă-te Române, se îndreaptă spre Piața mare.

După prânz discutându-se mai multe afaceri cari privesc numai pe învățători, s'a ținut ședință în cerc mai restrâns. Dl Timotei Popovici a format un cor din învățători, învățându-i cântarea franceză Marseleza.

Pentru ridicarea unui monument eroilor români morți în hotarul Orlatului, Reuniunea femeilor române a aranjat un frumos festival, la care au luat parte și învățătorii.

Învățături despre boala de râte la vite.

(Sfârșit.)

Alte leacuri pentru vite mari sunt:

Petroleul amestecat cu oleiu

proaspăt, de bostani, de rapiță, ori de in.

Benzina amestecată cu de două ori atâta oleiu proaspăt. Lecuirea se face ca cu apa de var și țifeiu.

Pentru oi și capre bun leac e *zanta de tutun* (duhan) făcută din 1 kg. de tutun de pipă (lulea) și 5 litri apă, amândouă bine fierte laolaltă, strecurate și subțiate până la 20 de litri. Cu aceasta se fac scalde tot la 6 zile de 3-ori chiar de 4-ori.

Boala de râte, după cum am spus-o la început chiar, slăbește vita, îi ia și din putere și din carne. Lecuirea, oricum s'ar face încă slăbește vita, e asadară lucru firesc că vita cu râte trebuie s'o ținem bine altcum oricât de bine am țecui-o, ne va pieri.

cu leacul pe ea. Să nu lecuim deci vitele slabe ori bătrâne de tot, fiindcă toată truda noastră va fi zadarnică, iar pe cele în bună vârstă numai atunci, dacă sunt în bună putere și le putem ține bine și până se îndreaptă, dacă ar fi slăbit ceva pe timpul lecuirii. Dacă vita e slabă e mai bine să așteptăm până se mai înșiripă și apoi să începem cu lecuirea, ori, dacă boala ar fi înaintată, s'o lecuim odată, iar cu lecuirea a doua și a treia să lăsăm până peste 3-4 săptămâni. Grajdul, ori ocolul încă să grijim să fie bune și călduroase altcum ne va pieri vita de frig, căci leacul nu-i ține de cald, ci chiar dimpotrivă trage puterea din ea.

Dar să nu punem pușca jos, ci numai la picior, fiindcă mai avem încă de luptat. Știm doară bine că lighioanele de râie nu se țin numai pe trupul vitelor, ci și pe hamuri, pe țoale, pe țesală, în grajd și ocol prin toate colțurile lui. Dacă voim deci să ne scăpăm de ea, trebuie s'o stărpim din tot locul, altfel facem lucru de jumătate, ori chiar de nimic, fiindcă tocmai când credem că ne-am scăpat de râie, că am puștiit-o cu totul, se arată din nou, ieșind din ceva ascunzîș, pe care-l trecusem cu vederea. Iar lucru acesta e chiar mai greu decât lecuirea vitei. Pe limba doftorească se zice la aceasta

desinfectare

și e slujbă grea. La omul harnic însă nu e nimic greu, când e vorba să-și scape vita de pieire! Să vedem deci cum se face slujba aceasta.

Grajdul trebuie curățit bine, gunoiul trebuie scos din el, pânzele de paiangen măturate, pământul săpat ca de-o palmă și îngropat în gunoiu (în locul lui punem altul curat, dacă trebuie) podinile scoase, iar dacă ar fi de țigle ori de ciment spălate cu leșie fierbinte. Făcute toate acestea începem cu văruiatul, și văruiem nu odată, nici de două ori, ci cel puțin de cinci ori, până va fi tot grajdul alb ca laptele și curat ca ulcica din care bei apă. Cu curățenia și văruiatul începem chiar înainte de întâia lecuire, ca să băgăm vita în grajd *desinfectat*, și le facem înainte de toată lecuirea, ba odată, de două ori și după ce am gătat cu lecuitul. Varul îl facem totdeauna proaspăt, îl stingem în ziua când ne apucăm de văruiat și chiar puțin călduț, că omoară mai bine râia.

Hamurile le curățim și apoi părțile de piele le ungem cu țiteiu, cele de cânepă cu petrolu, toate cât se poate de bine, ca să nu rămână nici cât vârful acului neuns.

Toalele trebuie să le fierbem bine în leșie și să nu le punem pe vită până nu e lecuită deplin, iar dacă putem, pe timpul lecuirii să folosim un țol mai rău și să-l folosim de nou după ce l-am fierț bine și l-am uscat.

Țesala și peria să grijim să nu se schimbă, să nu o folosim cea dela vite cu râie și pentru curățirea vitelor sănătoase,

până nu le-am fierț bine în leșie. Pe timpul lecuirii vitele nu trebuie țeslate, ci numai după ce s'au vindecat pe deplin.

Și tot umblând să lecuim vitele să nu uităm de noi! Dacă am vedea că ne mănca pielea, că între degete, pe brațe și pe piept avem pete mici roșii — să nu stăm mult pe gânduri, ci să mergem la doftorul și la farmacia (potica) cea mai apropiată și să cerem leac pentru râie și sfat cum să ne lecuim.

Iar acum, cei ce ne-am făcut datoria, să punem pușca jos! Să nu dormim însă, ci să stăm treji, căci dușmanul nu doarme. Râia se poate ivi de nou, iar dacă s'ar ivi, s'o stărpim până e crudă și plăpândă.

Se caută funcționari pentru serviciul de siguranță.

La serviciul de siguranță (polițai, detectivi etc.) de pe teritoriul Consiliului dirigent e lipsă de mai mulți șefi și subșefi de serviciu și de agenți. Reflectanții să-și înainteze cererile până în 1 Martie n. 1919 alăturând documente despre absolvirea studiului și eventual documente despre serviciul de până acum. Să cere cunoașterea în scris și cetit a limbii române și cel puțin o limbă străină din țară.

Cei acceptați vor fi grupați în trei categorii: 1. Cei absolvenți de drept cu cel puțin un riguros sau cu examen de stat. 2. Cei cu examen de maturitate. 3. Cei cu cel puțin 4 clase gimnaziale, reale sau civile.

Cu cei începători se va ține un curs pregătitor pe speșele statului. Salarizarea se va face după clasele de plată a funcționarilor de stat. Ceice doresc a intra în aceste servicii se vor prezenta la Sibiu în Ministerul de interne, etagiul II, Nr. 113, în zilele din 1-5 Martie n. c.

† Badea George.

Incărunțitul în cinste și lupte pentru neam, Badea George dela Băsești a răposat Dumineca trecută pe neașteptate.

Răposatul a fost unul dintre bătrânii de odinioară, cari au dus greul luptei, ce acum își ajunge izbânda.

Pe vremuri a fost membru în comitetul partidului național, apoi vicepreședinte al partidului, iar pe urmă președintele partidului nostru național, în care calitate a prezidat și marea adunare dela Alba-Iulia.

Plecându-ne fruntea cu respect în fața umbrei acestui bărbat luptător pentru drepturile unui popor de țărani, exprimăm familiei sincere condoleanțe, iar pe răposatul Dumnezeu să-l așeze între cei buni și aleși.

(Locul puțin din Foia noastră în această săptămână nu ne-a îngăduit, ca la aflarea tristei vești să putem scrie la alt loc mai deaproape asupra faptelor răposatului. Vom face-o aceasta în numărul viitor.)

Informațiuni

Condamnarea colonelului Verzea la moarte. Din București primim știrea, că judecătoria militară (Curtea marțială) de acolo, după desbateri îndelungate a condamnat la moarte și degradare militară pe colonelul în rezervă Verzea, fost director general al poștelor. Păcatul săvârșit de acest om pierdut este, că în vreme ce trupele române se retrăgeau din București, el, pe căi nepermise a rămas sub ocupație germană (cu toate că a avut ordin să se retragă deodată cu trupele române). Afară de asta a păgubit, cu voia lui, statul român prin faptul, că tare mult material postal, care nu l'a pus în siguranță, a căzut în mâinile Germanilor. Astea și alte multe fărâdelegi au îndemnat pe împărțitorii dreptății din București să îl judece la moarte.

Cine este familia Hotăran dela Șiria? Dl. avocat Dr. Iacob Hotăran e un Român cu simț adevărat pentru poporul nostru, care, ca răsplătă pentru acest simț, acum după revoluție l'a ales de comisar poporal în Șiria, lângă Arad.

Soția dlui Hotăran, cu numele Regina, a fost deasemenea un suflet mare și bun pentru tot ce e românesc.

Familia Hotăran a avut mai mulți copii. Unul dintre ei, Nicolae, a căzut în războiu. Altul, George, e medic, dar în timpul din urmă suferă de o boală grea, ce o primise pe urma războiului. Acesta deși bolnav, a fost acum omorât mișelește. În viață a mai rămas numai dl Victor Hotăran, avocat, care în săptămânile trecute a pus bază în Sibiu gazetei zilnice „Renașterea Română“, al cărei fundator și director este de prezent.

Prin cruzimile dela Șiria, dl Victor Hotăran, directorul „Renașterii“, suferă o lovitură a sorții din cale afară de grea. De aceea îi adresăm și la acest loc o sinceră condoleanță. Cel Atotputernic să-i dea tărie, spre a putea suporta încercarea sorții. Azi neamul nostru are mare lipsă de toți fiii săi cu energie și minte luminată.

Congresul vânătorilor români s'a amânat până la 20 Martie st. n. 1919, ceace prin aceasta se aduce la cunoștința tuturor celor interesați. (Onor. ziare române sunt rugate a reproduce această știre).

Logodnă. Ioan Paștiu, secretar cercual în Zam și Marioara C. Munteanu din Dobra, logodiți. — Felicitări!

Din lipsă de loc, în numărul de față nu putem aduce raport asupra la toate cele petrecute în zilele din urmă în orașul nostru (între cari rapoarte dela unele reprezentanți și alte știri dela diferitele resorturi ale Consiliului dirigent etc.) O vom face aceasta, după cât e cu putință, în numerii viitori.

Redactor responsabil: Nicolae Bratu
Editura și tiparul: „Tipografia Poporului“.

Se caută

spre cumpărare o tipografie bine aranjată și cu litere românești. Ofertele să se trimită la administrația Foi.

200 hectolitri vin

foarte bun din anii 1917 și 1918 e de vânzare pe lângă un preț convenabil la Martin Rieger în Apoldul mare Nr. 76.

Deschidere de atelier.

Prin aceasta aducem la cunoștință onor. public, că ne-am deschis o **lăcătușerie** de construcție și artă în Sibiu, strada Orezului Nr. 16. Aci preluăm tot felul de lucrări aparținătoare branșei noastre, pe cari le vom executa spre deplina mulțumire a mușterilor. Cu toată stima

E. ZINTZ și H. WOLF

Strada Orezului Nr. 16,

Se primesc și 2 băleți pe învătătură.

Un morar

tinăr și serios, cu bani gata, caută o moară cu 2-3 petri, sau cu site, umblătoare cu motor sau cu apă, spre a o lua în arândă. Mă învoesc eventual a lua în căsătorie o fată cu o astfel de avere, însoțindu-o cu zestre de 40-50 mii coroane.

Adresa mea se poate afla dela administrația Foi, unde sunt scrisorile a se adresa.

Un taur

de rasa Simentaler, în etate de 2 ani, se află de vânzare la Dl. Stroia în Mercurea Sibiului.

Doi băleți

dela 13 ani în sus, se primesc la meseria de pielărie, ca învățăcei, pe lângă condiții favorabile. A se adresa la Ioan Bucșan, pielar în Săliște (județul Sibiu).

REGATUL ROMÂNIEI
MINISTERUL DE FINANTE
 DATORIA PUBLICĂ

Imprumutul Național 5% în Bonuri de Tezaur din 1919
 Emis prin Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor, Sibiu
PROSPECT

In virtutea decretului-lege din Ianuarie 1919,

Consiliul Dirigent, resortul finanțelor emite bonuri de tezaur 5% din 1919, garantate de Statul Român.

Acest împrumut cu bonuri de tezaur are de scop a subveni cheltuielilor necesare pentru noua organizare a funcțiunilor de stat din teritoriile Transilvaniei, Bănătuului și părților ungurene, unite cu Regatul României.

Imprumutul va fi emis în bonuri de tezaur la purtător, de 200, 500, 1000, 5000 și 10.000 în coroane austro-ungare.

Bonurile de tezaur vor purta în faximile semnăturile Ministrului de Finanțe al Guvernului Regal Român, a Șefului Resortului finanțelor din Consiliul Dirigent, a Cassierului și o semnătură manuscrisă de control.

Acest împrumut va fi scutit pentru totdeauna de orice impozit prezent sau viitor.

Bonurile de tezaur vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanții și cautionsi la toate cassele publice. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași casse drept numerar.

Bonurile de tezaur vor putea fi lombardate (depuse în gaj) la cassele publice (cassieriiile instituțiilor de stat) până la 50% a valorii nominale și cu o dobândă de 4% anual.

Bonurile de tezaur vor fi primite pe valoarea lor nominală în plata pământurilor parcelate, conform proiectatei reforme agrare.

Bonurile de tezaur vor purta o dobândă de 5% la capitalul nominal, în care scop ele sunt însoțite de opt cupoane de dobânzi semestrale pentru patru ani.

Primul cupon poartă scadența 1 August 1919.

Statul Român va rambursă aceste bonuri de tezaur la 1 Februarie 1923 în Lei, pe paritatea, ce se va stabili între lei și coroane. Se garantează însă

detentorilor de bonuri pentru 100 coroane nominal, minimum cincizeci de lei.

Statul Român își rezervă dreptul de a denunța acest împrumut în întregime sau parțial înainte de termenul fixat și în urma unei publicațiuni speciale prin „Monitorul oficial“ cu șase luni de zile înainte de data fixată pentru chemarea la rambursare. In acest caz valoarea cupoanelor, ce vor lipsi, se va deduce din valoarea nominală a bonurilor de tezaur.

Bonurile de tezaur neprezentate la rambursare, se prescriu după trecere de 30 de ani, iar cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după 5 ani dela data scadenței lor.

Subscrierile la acest împrumut vor fi reductibile.

In locul bonurilor de tezaur pierdute, distruse, sau furate, se vor libera proprietarului duplicate în conformitate cu legea decretată cu Nr. 3380 din 15 Noembrie 1918. Cunoștința de dispozițiunea a acestei legi se poate lua la locurile de plată.

Condițiunile de subscriere.

In baza prospectului de emisiune, subscrierea la împrumutul cu bonuri de tezaur de 5% din 1919 se va începe în ziua de 1 Martie st. n. 1919.

Subscrierea se va face:

- la băncile românești,
- la băncile săsești,
- la perceptorate,
- la direcțiunile financiare,
- la prefecturi și preturi,
- la alte instituțiuni și particulari, prevăzuți cu autorizație specială din partea Consiliului Dirigent, Resortul Finanțelor, Sibiu.

Prețul de subscriere este fixat alpari, adică una sută coroane pentru fiecare sută coroane nominal, care se va vărsa integral la subscriere. Se observă, că drept plată se vor admite numai astfel de bancnote emise de Banca austro-ungară, cari sunt date de mai înainte, sau inclusive 1 Octomvrie st. n. 1918.

Subscrierile se vor putea face și în lei, pe paritatea de 2 coroane egal 1 leu.

Consiliul dirigent, cu un anunț prealabil de cel puțin 5 zile, publicat în ziare, are dreptul să închidă subscrierea, când va voi.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor își rezervă dreptul să stabilească rezultatul subscrierilor, reducându-le la suma, ce o va crede necesară trebuințelor sale.

Subscriitorului i se va elibera o chitanță, constatând subscrierea și efectuarea vărsământului.

Subscrierile se vor face pe contrachitanța plătirilor, la locurile de subscrițiune.

Bonurile de tezaur definitive împreună cu opt cupoane de dobânzi semestrale se vor elibera cel mai târziu la 1 Iulie st. n. 1919.

Consiliul Dirigent, Resortul Finanțelor.

Șeful resortului : Dr. AUREL VLAD, m. p.

Publicațiunea de arîndare.

Resortul comunicației al Consiliului Dirigent publică concurs pentru arîndarea restaurantului din gara Sibiuului pe 3 ani.

Ofertele să se facă în scris adresate numitului resort până la 10 Martie st. n.

Reflecțanți au să dovedească priceperea ramului acesta și că posed toate cele de lipsă, ce cerere timpul modern pentru înzestrarea și conducerea restaurantului.

Care din reflecțanți va fi acceptat are să subscrie contractul de noi întocmit și să depună o cautiune de 3000 coroane.

Consiliul Dirigent Român
 Resortul de comunicație.

O femeie

inteligentă cu pricepere în conducerea economiei, află loc îndată la un preot văduv, pre lângă condiții favorabile. Adresa respectivului se poate afla la Administrația Foii.

Dr. ITTU

s'a reîntors acasă și ordinea zilnic

Sibiu Strada Cisnădiei Nr. 36.

Moară de vânzare.

Din cauză de tovarășie se vinde din mână liberă o moară cu motor sistem „Diesel“ 24 cai putere, stabil, aproape nouă, aflătoare într'o poziție bună pe Târnava mică. Edificiul morii e foarte bun, cu 2 odăi pentru locuit.

Doritorii pot afla numele proprietarului la Administrația Foii.

500 cor. cinste!

In 10 Februarie n. în trenul de pe linia Orăștie-Alba-Iulia, s'a furat un cușar, în care a fost: uniformele unui locotenent, un mantal, albituri, păpuși, articli de toaletă etc. Cine mă ajută să mi pot răpăta frapoi aceste obiecte, va primi dela mine o cinste de 500 cor. Informații sunt a se adresa la I. F. Schelker jun. în Orăștie.

Cine știe ceva

dintre iubii cetitori despre Nicolae Miha și Vasile Miha foști prizonieri în Rusia, să binevoiască a înștiința pe fratele lor Constantin Miha în Chesler, p. u. Micăsasa, județul Târnava mică.

Lăcătușerie în Sibiu.

Adne la cunoștința onoratei clientele, redeschiderea atelierului meu de lăcătușerie mecanică, construcție și instalațiuni tehnice, executând și tot felul de raparațiuni aparținătoare acestei branșe, pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Cu toată stima
VASILIE POPOVICIU
 SIBIU, Strada Gușterii Nr 75
 Strada Ana Nr. 11

Un taur

de rasa Pinzgauer, în etate de 2-3 ani, se caută spre cumpărare. Vânzătorii să se adreseze primăriei comunei Galeș (p. u. Săliște).

Se caută

o familie de economi cinstită pentru o moșie aproape de Sibiu, cam 180 jugăre și anume: 40 jug. arătură, restul pășune admirabilă de oi. Pământul e a se lucra în parte, apoi pe pășune să se țină 3-400 de oi, jumătate ale proprietarului și jumătate ale arândatorului, iar venitul tot așa. Informații mai de aproape dă Dl S. Roșca, la „Albina“ în Sibiu.

Prăvălia de închiriat

Din cauză de moarte închiriez prăvălia mea de coloniale și mărunțuri din comuna Sălașul de sus (Felsőszállás-patak, cercul Pui, comitatul Hunedoara), provăzută și cu licență de beuturi, care am condus-o 25 de ani, bucurându mă de o clientelă numeroasă. Poșta, telegrafu, telefonul și sediul notarului cercual sunt în comună, iar la 7 kilometri depărtare este gara Băiești (Bajesd). Adolf Schiesinger, Sălașul de sus.